

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo „Angelček“

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 1. aprila 1906.

Leto XXXVI.

Na stepi.

Po puščobni stepi
Siv junak drvi.
„Kaj, kozak, češ tu v pustinji,
Saj nikjer sovraga ni?“

„Jaz ne iščem bojev,
Iščem mladih let,
Ki izginila tak hitro
Nekam so v brezbrežni svet.“

„Oj, če najdeš jih, še najdeš,
Dej, sporoči mi,
Da še jaz iskat jih idem —
Oj s solzami vročimi!“

Sobjeslav.

Moje sanje.

Sredi vrta mojega
Roža krasna je cvetela,
Lepše širna ni ravan
Daleč naokrog imela.

Pa utrgal rožo sem,
Smrtno ji izkopal zibel, —
Kdo pač tèmò njenih dni,
Kdo bi njeno zrl pogibel?

A v pomladi zgodnji že
Glavo mi je k tlem sklonila,
Senca ji drevesnih vej
K solncu je pogled zakrila.

In tako kot tebe, cvet,
Svoje sem zakopal sanje;
Ko njih vrednost sem spoznal,
Le še grob imel sem zanje.

Saturnin.

Smilujte se revčkov!

(Črtica. Spisal Ivo Česnik.)

I.

tari mlinar Jernej je polnil meh z lepo, belo pšenično moko. V ustih je imel stari vivček. Pa le iz navade. Niso se dvigali sivi oblački proti stropu, ki je bil preprežen z rujavkastimi lisami. Za čas je bilo vse mirno, le voda je šurnela zunaj, padala v globino in hitela z neugnano silo naprej.

Jernej je napolnil meh iz ovčje kože in ga postavil na polico poleg drugih bratov in bratcev.

„Za danes sem končal, kakor mislim.“

Drsajočih stopinj se je gugal proti pragu in pogledal v lepi božji svet. Pod jasnim nebom je letala lastovica in žgolela glasno pesem, da se je mlinarju nehote storilo milo. Nagajivi solnčni žarki so sipali božajočo gorkoto na travnike in livade, kjer je letal pešter roj metuljev. Zaganjaji so se zdajinzdaj drug v drugega in delali velike ovinke nad zeleno travo in pisanimi cvetkami, usedali se na drobne čašice, se zibali prav nalahko in klanjali z gibkimi, nežnimi glavicami drug drugemu. Iz velikega čebelnjaka so se izprehajale na tankih perutnicah pridne delavke. Dolge, določne črte so rezale po zraku in se spuščale polagoma v smrekov gozd, ki se je razprostiral onkraj potoka strmo v goro.

„Lepo je!“ je dejal mlinar samprisebi, sedel na jelovo klop pod široko-vejnatim orehom. Lepa, bela mačka, s črno liso na čelu in plečih, je prilezla počasi k njemu in se mu je začela dobrikati. Urnih nog je skočila na klop in predla po stari navadi. Jernej jo je božal in ji govoril sladke besede.

„Prijazna živalca, ta moja mačica! Kajne, da se imava rada! Vsak dan se pogovarjava in kozo goniva past. Prijazno je tako življenje. Kaj naj sicer počneva v tej samoti? Mleti nimam vedno kaj. Seveda delati morava, da se ne dolgočasiva in ne paseva lenobe med gorami. Tako, no da, star sem in slab sem že nekoliko. Počasi bo prišla smrt in treba se bo ločiti od sveta. E, Bog se me usmili! Dosti sem prebil, dobrega in slabega, pa bom tudi to. Lahko bi bil ostal tam v svetu in živel v udobnosti; a, ljuba mucika, glej, ljubil sem dom in očeta svojega sem ljubil in mater, pa sem prišel in jima pomagal. Bog jim daj dobro na onem svetu!“

Potočila se je starcu drobna solza po licu, ko se je domislil ljubih staršev. Nekaj svetega je vstalo v njegovem srcu, kakor če kleči v cerkvi pred Najsvetejšim v veličastni tišini truden potnik in išče tolažbe v stiski.

Nekaj porednih solnčnih žarkov je padalo skozi zeleno streho košatega oreha nad Jernejem. Trepotali so na travi, in velik, rumen pas je nastal pod njimi.

„Hmhm, hmhm, dober dan, stric Jernej!“

Prišlec je stopil tik pred starca in ga motril. Nemirne so bile njegove oči in plašne.

„Bog daj, Nacek!“

„Po meh prišel, stric, po meh!“

„Dobiš takoj. Pa malo počij! Vem, da si truden. Plankar je daleč.

Sedi, sedi!“

„Mačka, mačka! Mačke bojim, vrag v njej, rekel Peter.“

„Peter je teslo, le povej mu!“

„Res, res, videl hudimana.“

Stopical je nemirno semintja in kremžil obraz.

„Ubožec!“ si je mislil Jernej in zapodil mačko s klopi.

„Zdaj pa sedi!“

Nacek je sedel, ali kmalu se je nečesa spomnil in je vstal.

„Plankar hud, dolgo nosil meh.“

„Ne boj se, Nacek!“

Žalostno ga je gledal Jernej in prosil iznova, naj sede. Naposled ga je slušal in se spustil na klop.

„Kako se ti godi pri Plankarju?“

„Stric, slabo, godi slabo. Stric hud, Peter hud! Boli, boli, stric!“

Nacek spači obraz in hoče zajokati.

„Ne jokaj, Nacek! Tudi drugim se slabo godi na svetu. Lačni so in žejni, bolni in umirajo v tujini, zapuščeni, osamljeni.“

„Jaz sam. Matere nič, očeta nič. Šla proč, daleč. Gor . . . Tam Bog. Kakšen Bog?“

„Velik, mogočen in svet. In trpel je Bog, saj si slišal, trpel za ljudi!“

„Ne, malo vem, malo!“

„Ljubi moj Nacek, poglej v cerkvi! Gospod Zveličar kleči na Oljski gori in poti krvavi pot. Debele potne kaplje padajo na tla. V silnih bolečinah prosi nebeškega Očeta, naj mu odvzame kelih trpljenja. In angel, lep mladenič, pride z neba in ga potolaži. Jezus vidi vse grehe celega sveta, za katere bo moral trpeti. Vidi, kako bo trpel: za mnoge zastonj. Zato mu je težko v duši. In pride Judež in ga poljubi in izda hlapcem velikih duhovnov, pismarjev in farizejev. Apostoli ga zapuste in zbeže na vse strani. Jezusa pa zasramujejo, peljejo uklenjenega pred Ano, Kajfo, Pilata in Heroda, da ga bičajo, s trnjem kronajo, mu nalože težak križ na rame in ga križajo na Golgoti.“

Jernej mu pripoveduje z vso gorečnostjo, pobožnostjo. Nacek pa poslušal in kremži obraz.

„Ali bi jih, Jude bi, vse bi, postreljal bi jih: pomf, pomf!“

Skočil je pokonci, zgrabi! poleno in meril.

„Nacek, bodi pameten! Treba ti bo domov. Priden bodi in delaj, kolikor moreš. Delo je sladko. Če ti bo kdaj hudo, pridi k meni!“

„Domov, stric hud. Rekel, kod bil?“

Pa zgrabi mešič in jo ubere po strmi poti navzgor, starec Jernej gleda žalostno za njim.

„Kako je šibek in raztrgan ves. Ubogi fant!“

V naravi je bilo pa tako prijetno, in veseli glasovi so se čuli povsod.

II.

Veselje je plavalo nad planinami. Veličastni, mogočni skladi so se pónosno dvigali proti zračnim višavam. Tam prav v ozadju je strmel v nebeško modrino gorski velikan, pokrit z belim pokrivalom. Ojstri sever je pošiljal iz neznane dalje svoje poljube na velikanovo čelo in lica. Preblesteča luč je zatrepetala na prozorni belini, da je orjaku jemala bistri vid, da mu je pripolzelo tisoč in tisoč svetlih solz na belo lice.

Nacek je stal pred hlevom in gledal naokrog. Pogled mu je hitel čez širne gozde, ki so peli svojo skrivnostno pesem; čez nizke griče, na katerih so samevale bele cerkvice z otožnimi očmi in skromno škrlatasto čepico na glavi, kakor je nosijo škrateljčki pri ponočnih igrah v temnem lesu, — tje mu je hitel nekam daleč pogled, sam ni vedel, kam.

„Kod si hodil toliko časa, ti potepin! Živina bi se bila že lahko napasla. Ali ti nisem zabičal, da pridi hitro, kaj? Uro hoda je do mlina navzgor, malo več. Ti postavač si pa rabil tri ure!“ Tako je robantil Plankar, že prileten, dolg, suh mož, s strogim obrazom in živimi očmi, stopil pred Nacka in ga prijel za uho s svojo debelo, raskavo desnico, da je fant začel skakati in se kremžiti.

„Stric, priden, priden! Pustite, stric!“ je prosil in izkušal z obema rokama odstraniti trdo Plankarjevo desnico.

„Kaj pa zdaj čakaš tu?“ je začel spet čez nekaj trenutkov. „Kaj se držiš kot polomljen kolovrat pod streho, ti grdun! Pretepel bi te, pretepel!“

„Priden, stric, priden!“

Plankar ga je pustil in odšel po opravkih.

„Le glej, da mi odženeš skoro na pašo!“ se je glasil ukaz izza vogla, kamor je izginil Plankar. Nacek je jokal, in v duši ga je davila bol. Naposled si je obrisal solze z rokavom hodnične srajce in hotel oditi v hlev, da bi odvezal živino in jo pognal tja za hišo po gozdu.

„Deček, pojdi sem! Vode nam prinesi! Žejni smo, kakor da smo se najedli samih slanikov.“

Nacek se je ozrl in ugledal pred hišo tri gospode, ki so se ravno pripravljali, da položé trudne ude v mehko travo pod košato hruško.

Tisti, ki ga je ogovoril, je bil majhen, okrogel, postaren možiček, veselega lica in jasnega čela. Nosil je precej dolgo, že s sivimi nitimi prepletено brado. Na glavi je imel zelen klobuček, ozaljšan s planikami in rdečimi gorskimi rožami. Drugi je bil velik, postaven mož, s črno brado in resnim licem. Tretji mlad, lep študent, ki mu je rastla pod nosom šele prva dlačica. Vsi trije so imeli v rokah dolge palice, oblečeni so bili v kratke hlače, noge pod kolenom so jim pa pokrivalo zelene nogavice.

Nacek jih je gledal in gledal, pa se zbal in se skrtil za vogel, odkoder jih je skrivaj opazoval.

„Kaj je tresnilo v fanta, da se skriva? Saj ni otrok dveh let“, je kričal stari gospod.

„Gospod poštar, vi ne znate občevati z ljudmi. Fant, prinesi nam vode! Desetico, lepo svetlo desetico dobiš“, zavpije študent. Pristavi pa: „Menda ni vse prav v njegovih možganih.“

Nacku se je zasvetila pred očmi svetla, lepa, nova desetica. Nekaj prijetnega ga je izpreletelo. Počasi in boječe je stopil mimo gospodov v hišo, odkoder je prinesel v korcu hladne vode.

Medtem so gospodje odvezali svoje rumene vreče, v katerih so hranili jedi. Po travi so razstavili bel kruh, pečenko, sir. Počasi so začeli uživati.

Lahka sapica jih je božala, senca jim je delala hlad. Poštar je iztegnil svoje kratke nožice po travi in izpregovoril zadovoljno:

„Ah, kako to dobro de! — Gospod profesor, ne bodite vendar tako pusti, kot da ste ves štiridesetdanski post jedli samo suhe hruške in sladke koreninice! Ali imate pokvarjen želodec?“

Zbadljive so bile te besede in profesor je odgovoril z važnim glasom:

„Ne norčujte se iz mojega želodca, gospod poštar! Poglejte rajši tega reveža, ki nima pameti, in mu je gorje na svetu!“

Nacek je prinesel že drugič vode. Napil se je profesor in ponudil norčku kos belega kruha in pečenke. Zasmel se je Nacek prav široko, sklenil roke in rekel:

„Uh!“

„Še meni prinesi vode!“ zakliče študent.

Nacek je izginil s korcem. V par trenutkih je bil zopet nazaj.

Poštar je odprl denarnico in je dal Nacku desetico. Zasmelale so se mu oči in široka usta, prav vse na njem se je zasmelalo. Vse misli so bile osredotočene na en predmet, in ta je bil: lepa, nova desetica. Še svoj „Uh!“ je pozabil, ko je šel počasi s korcem v hišo in gledal venomer le desetico.

„Bolje sem storil, kot da sem mu dal petkrat pečenke. Kako se smeje! Haha, ti presneti denar! Kam ga pa deneš, deček?“ je kričal za njim poštar. Ali Nacek je že izginil v veži.

„Vi ste pa vedno dobre volje, gospod poštar!“ pripomni študent.

„Prijatelj, čutim se kljub svojim letom še mladega. To mi daje veselje. Dragi moj, vedite: Človek je mlad, dokler ima duha s čvrstim poletom in jasnim pogledom. V tem oziru se mora mladina vzgajati!“

„Gospod poštar, nekaj ste pozabili. Nosití morate v srcu tudi vero v človeštvo. Brez te je vsak mladenič starec“, pristavi profesor z resnim obrazom.

Vzdignili so se počasi, pospravili vse v red in odrinili proti dolini.

Študent je zavriskal, da je plaval glas tja daleč do gora, od kjer se je čul glasen odmev. Veseli poštar mu je pomagal, profesor je pa korakal zadaj in se smehljaj poštarjevi norosti. Čez nekaj časa je zadonela ubrana pesem:

„Na planincah solnčice sije.“

In veselje je plavalo nad planinami.

III.

Nacek je ležal na voljni travi poleg bukovega lesa in je pasel živino. Bingljali so zvonci marogastih krav, da je prijetno odmevalo tja po gozdu. Šlo je nekaj skozi zeleno odejo, nekaj skrivnostnega je šlo, in zgenile so se veje. Zdelo se je, da šepečejo tihi glasovi v košatih vrhovih, in se čuje odmev iz davnih dni: „Samota je raj veselja.“

Nacek je držal v roki desetico, lepo, novo desetico in jo je gledal z veselimi očmi. Včasih mu je splul pogled čez planine tje v daljavo, kjer se je kopičila nad strmim velikanom lahna meglica. Po dolini je pa tekla mogočna reka med rodovitnimi polji, na katerih je zorelo žito. Potegnil je ljubek vetrec preko leh in pobožal tanka stebelca in bogato obloženo klasje, da se je zgenilo in zavalovilo kot zelena morska gladina ob tihi mesečni noči. Zatrepetale so tedaj tudi breze dolgočaske in vrbe grbovače tam na bregu.

Bližal se je večer. Solnce je stalo v svoji krasoti nad zatonom, stalo je kot pritrjeno na modrem obodu kristalne polkrogle. Zadnji žarki so zaplesali po belih pokrivalih gorskih višav, zatrepetali so nad veselimi planinami in se skoro boječe poslavljali.

Zgenil se je tedaj Nacek in se nehote ozrl po živini. Mirno se je pasla po planini, po malih gričih in dolinicah se je pasla:

„Cigaret kupim . . . v nedeljo, cigaret. Kadil, kadil. Oj, uj!“

Ta sklep je bil storjen! Mislil je prej, da bi kupil orgljice, majhne, lepe orgljice, kakor jih prodajajo po sejmi, a se je spomnil v tem trenutku hlapca Petra, ki tako ponosno kadi v tednu cigarete, v nedeljo pa cigare. Že mnogokrat se je tudi njemu zahotelo cigaret, a dobiti jih ni mogel nikjer. Zdaj se mu je pa nudila lepa prilika.

„Lepo, lepo, kadil: puf, puf!“ je govoril samsebi in se neumno smejal.

Zadonela je v gozdu pesem, lepa, prijetna pesem; pel jo je črni kos na vitki bukvi. Ponosno se je dvigalo njeno gladko deblo kvišku, blestela njena belkastosivkasta barva skozi praznino in odsevala v večernih bojah. Usipala se je svetloba skozi redko, zeleno streho dreves in preganjala nočno temino, ki se je gostila v lesu. Skakljala je senica po nizkem grmovju ob stezi, ki se je vila po gozdu zdaj med mogočnimi stebri bukovih dvoran, zdaj med skalami in drobnimi leskami. Tje daleč po trudni hosti je odmevalo: „Cicifuj, cicifuj!“ In glas je bil prijeten, voljen, da je božal srce. Oglasil se je na belem javoru črnosuknjač vran s svojim odurnim basom, teta žolna ga je spremljala s pritrjujočim glasom. Vse je pa prekašal droben, mil, prijeten glasek vrlega slavčka. Ali vsi glasovi so bili nekako boječi, ker je prihajal večer. Le slavec je krožil z odličnimi napevi. Videlo se mu je, da je vesel svoje pesmi. Zato je bila tako polna in prijetna, nežna in ljubka, da bi uspavala trudnega potnika ali ubogega bolnika.

Nacek je vstal in jel zganjati živino, da jo požene domov. Staro, raztrgano sukno je vrgel čez ramo; zataknil za klobuk, ki je bil prestreljen z dvema luknjama, par rož, zavihtel palico in zavpil:

„Alo, álo!“

Po planinah se je čul odmev. In od tam so prihajali klici, in mogočna pesem je donela do gora. Ponosne so bile planine in veličastne, ponosen je bil zemljan, ki je peval po njih. Tri postolke so se podile po večernem zraku, visoko nad gorami je pa plul kraljevi orel.

Nacek je gnal domov. Počasi je stopal za čredo in bil zamišljen. V temnih obrisih so mu stopali pred oči spomini iz mladosti. Ali ti spomini so bili tako nedoločni, ker je bil Nacek duh teman. Taki so bili ti spomini, kakor zamazano okno, po katerem potegne usmiljena roka parkrat z mokro brisačo . . .

Mislil je na mater, ki ga je zibala, ko je bil že velik. Štiri leta je bil star, a še vedno je moral ležati v zibelci, ker je bil majhen in slaboten in ni mogel hoditi. Očeta ni videl nikoli. Še predno je bil Nacek rojen, je odšel daleč, čez morje. Ali tega norček ni mogel umeti: kaj je morje? kje je? Mati je jokala, ker je bila sama in zapuščena. Sedela je v nizki sobici pa je pela prijetno pesmico:

Pridi pridi, grlica,
Da boš sinka zibala!
Priletela grlica
In je sinka zibala.

Pa so ji polzele solze po lici. Molila je tudi za Nacka, da bi skoro shodil. In Bog jo je uslišal. Ali prišlo je nenadoma. Preveč je trpela uboga mamica, preveč je delala in živela v revni, preveč je bila zapuščena, da bi bila delala starost. Umrla je, in Nacek je prišel k Plankarju, svojemu stricu.

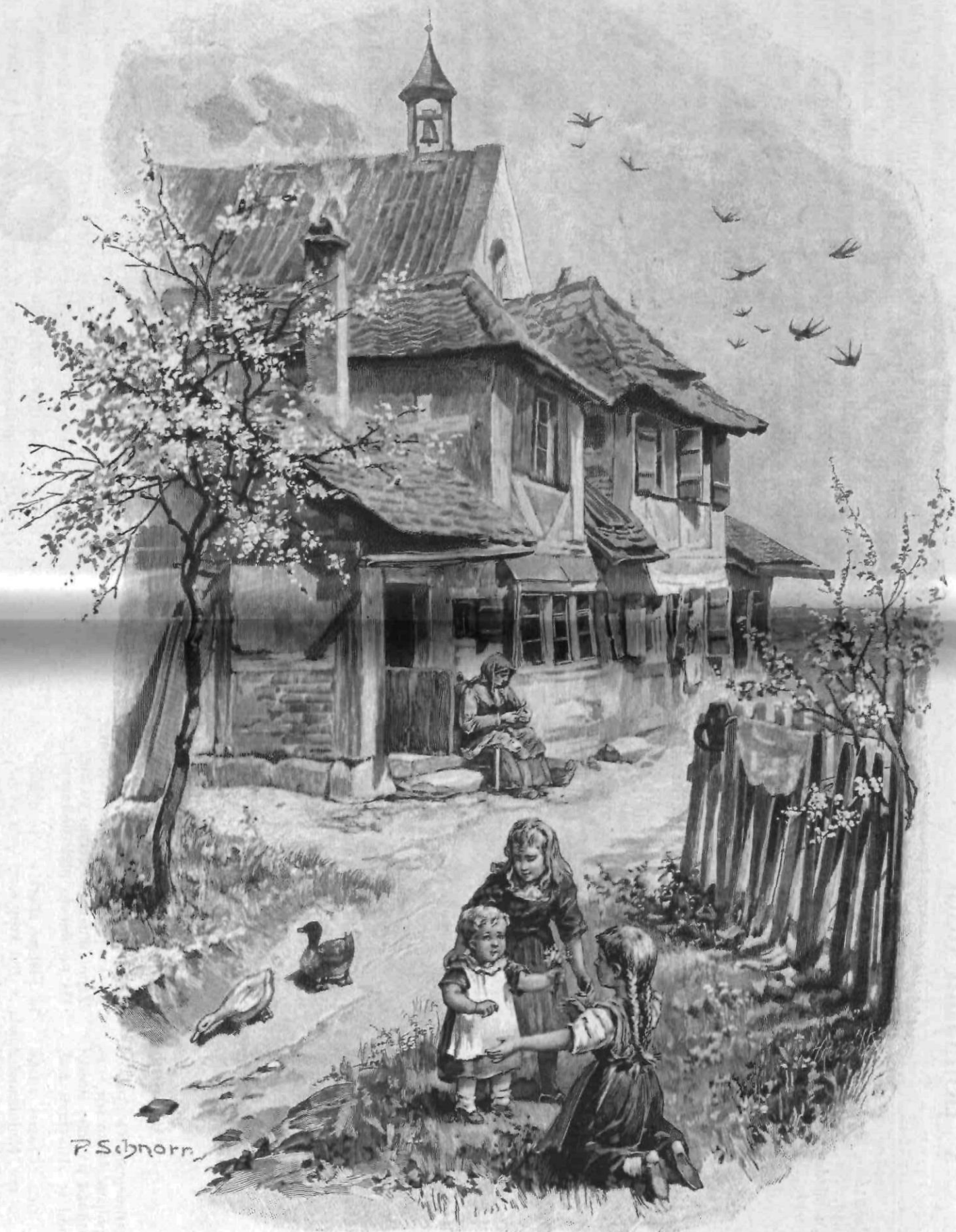
Nekaj kakor otožna misel je zadonelo v njegovih prsih. Par solz mu je prilezlo na lice.

Spomnil se je, koliko je pretrpel, kolikokrat ga je tepel hlapec, strahoval stric. Dozdaj je prenašal vse voljno, ali danes se je zgenilo nekaj v njegovi duši, nekaj kakor upanje in sladka misel, da bi bilo lahko drugače. Prišle so mu na um mlinarjeve besede: „Peter je teslo . . . Če ti bo kdaj hudo, pridi k meni!“

Povzdignil je Nacek oči. Tako lepo je bilo vse naokrog: planine s svojo lepoto, tihi gozdi in po njih skrivnostna pesem, tam doli ravno polje in tam daleč gore, pokrite z meglicami; nad njimi pa nebo, lepo nebo z neštevilnimi zvezdami . . .

(Konec prih.)

P. Schnorr

Spomladi.

V pomladni dôbi

Čez plan ...

Čez plan priplavala
Vesela je pomlad,
Vzbudila v srcu mladem
Je tisoč novih nad.

Vzbudila v srcu mi
Je drobnih pesmic broj;
Le slušaj jih iskreno,
Otožni bratec moj!

In v srcu hrani jih,
Da čelo ti zjasné,
Saj pomladanja radost
Jih lila je v srce ...

Semjanov.

Priplula je vesna ...

Pa priplula zlata vesna
Z dihi je zasoplimi,
Pa zaplákali so snegi
Pred cefirji toplimi.

Kamor dih je njen priplaval,
Vsepovsodi spev in smeh;
Ginila je tiha tuga,
Solze ni nikjer v očeh ...

Čez lesove, čez poljane —
Vse, vse preletela je,
Z žarkimi poljubi zemljo
V cvetni plašč odela je.

Tudi v moje željno srce
Vesna prihitela je
In v pozdrav vznesene himne
Duša ji zapela je.

Sobjeslav.

Vse veselo ...

Prišli so spet časi,
Ko cvete pomlad
Po gozdu, po polju in logu.
Veselo spet ptice
Po vejah žgolé
Zahvalo vsevišnjemu Bogu.

Glej, nekdo veselo
Med cvetjem hiti,
Kjer vije se bela stezica:
A včasih obstane,
Obriše z roko
Meglé in solzice si z lica.

E, kaj bi premišljaj,
Kaj bilo, kaj bo, —
In morda o tetici smrti?
Veselo in čilo
Za ciljem naprej
Po rožnatem, pisanem vrti!

Mokriški.

V pomladni prostosti.

Nad jezerom meglica vstaja
In čez poljane rosne spé,
Budi se gozd in polje širno,
Čez vzhod se zlata zarja pnè.

Zapojte, ptički drobnoglasni,
Oj kralju solnčecu v pozdrav,
Zapoj mu deca, vedno srečna,
Da bo donelo prek dobnav!

Tako ... tako ... in zdaj se zberi,
Nedolžnost mlada, v živi krog,
In rajaj pomladi v veselje
Čez hrib in plan poskočnih nog.

Zvonimir Erjavec

Na polju.

Tralalala . . .
Le zavrtimo se
Sredi polja!

Solnček je zdaj — naš brat,
Cvetke — sestrice;
V radosti glasni
Žari se nam lice.

Kaj nam je zima mar —
Mačeha bela!
Zdaj se nam smejejo
Srca vesela.

Novo življenje
V prsih nam žije,
Glasneje srce
Srečno nam bije.

Pridite, pridite
V polje veselo:
Novo življenje se
Zdaj je pričelo!

Sokolov.

Pomladnji zanos.

Bratci, bratci, hajdi
V polje in goró,
Dokler pisane nam
Cvetke še cvetó!

Hej, pa peli bomo,
Peli na ves glas,
Da donelo bode
Tja v deveto vas:

„Kdo od nas je večji,
Večji korenjak!
Le pogledjte krepki,
Krepki naš korak!“

Tako pesem peli
Bomo na ves glas,
Da donelo bode
Tja v deveto vas.

Aleksij Ivanov.

V pomladnem jutru.

Jutro pomladno
Je posijalo,
V sobico mojo
Žarkov poslalo.

Ptičke pod oknom
So se vzbudile,
Pesmi zapele
Pevke so mile.

Bodi mi zdravo
Jutro veselo,
Gorko pozdravljam
Z dušo te celo!

Kakor lepote
Tvoje čaroba,
Moje mladosti
Zdi se mi dôba.

Vse okrog mene
Radost preveva,
Sreča i moje
Srce ogreva . .

Taras Vasiljev.

Pomladanja radost.

Kaj nam žalost, kaj nam tuga
Zimskih dni je mar?
Zdaj ogreva srca naša
Pomladanji žar.

Nova pesem v srcih naših
Zdaj se nam budí —
Pesem o radosti zlati
Pomladanjih dni.

Nova čuvstva v prsih mladih
Zdaj nam vladajo,
Ko na zemljico pomladnji
Žarki padajo.

Vedra, jasna so nam čela,
Kakor solnčni žar . . .
Kaj nam žalost, kaj nam tuga
Zimskih dni je mar?

Sokolov.

Zvonček.

Beli zvonček kima
Na prisojni trati,
Kakor da bi hotel
Glasno se bahati.

„Ej zaspanke plašne,
Tu pomlad že veje,
Pa le v moj obrazek
Solnčece se smeje.

Pa le spite dalje,
Kaj to meni mari, —
Da vam ličec slana
Morda ne opari.“

Kar čez noč mrzlotni   Prebudi se jeglič,
Vetri so zaveli,   Iz zemlje priklije,
Več odslej ni kimal   Pa zatrobi zvončku
Zvonček nežnobi.   Smrtne elegije . . .

Sobjeslav.

Pomlad v tujini.

Zaželel sem si pomladi,
Njenih lepih dni,
Češ: takrat me mine žalost,
In se radost prismeji.

Zaželel sem je . . . Prišla je
Kot na ustne smeh,
Lepa, kakor vdana solza,
Revi zablesti v očeh.

Ah, pa vsa lepota njena,
Vsa prijaznost nje,
Dahnila mi ni radosti
V moje žalostno srce . . .

Rastko Staroselski.

Vzbudi še ti se, srce !

Solnce veselo se z neba smehljá,
Vse veseli se in cvete in klije,
Tam čez poljane od mirnih vasi
Plavajo rádstne melodije.

V gozdu sekira oglašá se spet,
Gnezdeca drobna si stavijo ptički;
Vse oživeló je, gozdič in vrt,
Polja osamljena, senčnati grički.

Prišel v deželo pomladni je čas,
Vse prerojeno spet vstaja iz groba;
Vzbudi, oj, vzbudi še ti se, srcé,
Vesne vesele zdaj klije ti dóba!

Taras Vaziljev.

Težka vest.

Skakal je po trati deček,
Deček rdečeličen, bos,
V grmu pa veselo žvižgal
Črnosuknjati je kos.

Pa utihnil glasni pevec
Kar naenkrat je nocoj;
V tla povesil obledeli
Deček je obrazek svoj.

Ah, zakaj kot prej veselo,
Deček, več se ne igraš?
Ker si ptičku vzél mladiče,
Težko, težko vest imaš!

Gradiški.

Sama . . .

Lep pomladanski popoldan je bil. V zraku je vse dišalo po cvetju. Že so se razcvetele črešnje in kazale svoj snežnobeli nakit. Pridne čebelice so letale okrog cvetov in iskale belih čašic. Zdajpazdaj je zavel malo močnejši veter, in cvetje je padalo na zelena tla, enako snežinkam, ki jih drvi jesenski čas veter na zemljo.

Gospa Zornik je sedela na vrtu v utici in je šivala. Gorki žarki solnčni, ki so prisijali tudi do nje skozi napolpodrto streho, so jo kar omamili, da sama ni vedela, kedaj. Zastalo ji je delo in morala se je nasloniti na mizo. Zaziblje jo polagoma spanec, zadremlje in objamejo jo lepe sanje — — —

Zdi se ji, da je v mestu. Sredi cvetočega vrta sedi in bere. Kraj nje rastejo šibke marelice, ki jih je nakitila pomlad z lepim rdečim cvetjem. Sredi vrta stoji lepa visoka hruška, bela kot sneg. Prav na njo siplje svoje cvetje. Vse je tiho okrog . . .

A kar se vzbudi šum. Kot bi prihajal iz daljave cel roj bučel, ravno tako se ji zdi. Vedno bolj razločni so glasovi. Kar zasliši mil glasek: „Mamica, mamica, smo že tu!“ Prepriča se, da so bili to otroci, ki so tekli za ograjo po cesti in delali šum. Vsi veseli vstopijo okrog nje in ji dajejo cvetke, ki so jih natrgali v gozdu. — Pred njo stoji svetlolas deček — njen Vladko. Ta ima najlepše cvetke. Ponuja jih ji in se smeje srčne zadovoljnosti, da jo bo razveselil. Ona se sklone, vzame cvetke in njega v naročje. Gorek poljub mu dahne na čisto čelce in ga pogladi po laseh. „In zakaj te ni bilo toliko časa, moj Vladko. Mislila sem, da se ti je že kaj pripetilo v gozdu“. —

„Ne mamica, nič se ni pripetilo, saj pravite. da se mi ne more nič zgoditi, če molim k angelu varihu. In jaz sem molil, preden sem stopil v gozd“.

Samega veselja ne vé ona, srečna mati, kaj naj mu da za tako nedolžnolep odgovor. Poljubi ga še enkrat in zopet . . .

Drugi otroci stoje okrog nje in jo gledajo. Vsi so dobri, veseli, in ona jih ima rada, a Vladkota bi ne zamenjala z nobenim, tudi najpridnejšim kakega soseda.

„Pojdite domov, otročiči, k staršem, da vas ne bodo iskali, in pridite še jutri“. Zazdi se ji pa, kot bi jih odganjala, zato reče hitro zopet: „Ali pa pojdi še malo k njim, Vladko, in igrajte se še nekaj časa“. In odskaklja.

Leteli so od nje prav do konca vrta in zopet nazaj.

Ona pa vzame zopet knjigo in čita, čita . . . Naenkrat pa nekaj zašumi . . . Kot črn oblak se usuje nekaj na vrt in tema zavlada za hip . . .

Pogleda okrog . . . Prav na koncu vrta zagleda Vladkota, a nad njim črno ptico, ki mu grozi z močnimi kremplji . . . Zvrti se ji v glavi, in skoči pokonci — — —

Solnce je sijalo, in okrog nje je vladala smrtna tišina. Pogleda okrog. Nad njo je bila špranja, skozi katero je veselo sijalo solnce in ves zrak je bil kar nasičen sladkega vonja razcvetelih hrušek in črešenj.

„Ah, sanje, te mučne sanje“. Gospa Zornik se je prepričala, da se je vzbudila iz težkih sanj. Zbolela jo je glava, kot bi jo bil kdo udaril, in zamislila se je v polpretekle čase . . .

* * *

Nedavno je bivala še v mestu. Majhna soba s preprosto opravo je bila njeno stanovanje, odkar ji je umrl dragi soprog, ki je bil uradnik. Skromno in mirno je živela s svojim Vladkotom. Pokojnine je dobivala toliko, da se jima ni bilo treba bati hudih časov; a poleg tega je dobivala še toliko od dela svojih rok, da so se poravnali vsi najnujnejši troški.

Edino njeno veselje je bil sedemletni Vladko, ki je hodil prvo leto v šolo in je pokazal nenavadno nadarjenost. Kdo bi bil popisal veselje materino, kadar je prinesel sinko domov lepo izpričevalo, znak marljivosti!

Toda njeno veselje in upanje na lepo sinovo bodočnost je bilo kratko. Osulo se je kakor snežnobelo cvetje, kadar potegne močan veter — —

V mestu se je javila med otroki huda bolezen. Dobil jo je tudi Vladko. —

Neko noč mu je bilo posebno hudo. Do ranega jutra je prebedel uboga mati ob postelji edinca, molila z njim in se topila v prevročih solzah.

Zjutraj, ko so prvi žarki vzhajóčega solnca obsvetili zemljo in oblake, podobne nedolžnim ovčicam — takrat je splavala dušica nedolžnega jag-njiča nad oblake zemeljskih težav in britkosti . . .

Materi se je krčilo srce, a on je bil že srečen, tako neizrečeno srečen. —

Pokopali so ga, in z njim vred vse zelene nade, ki jih je gojilo zlato materinsko srce . . .

Od onega časa se je zdelo gospe Zornikovi življenje v mestu tako dolgočasno, tako neznosno. — Začutila je, kako je sama na svetu . . .

Ostavila je mesto, ki jo je spominjalo pri vsakem pogledu na umrlo srečo, in se je preselila v vas.

Mislila je, da bo tukaj lažje pozabila svojih dragih. Toda vračali so se spomini, kadar je videla nedolžno deco, ki je skakljala po travnikih in se smejala zlate zadovoljnosti.

Gledala je včasih snežnobelo cvetje, ki se je usipalo po tleh, in si je mislila: Tako smo mi ljudje. Zdajpazdaj odpade kdo z drevesa življenja v hladni grob. Ravno tako so šli moji dragi in so me pustili tukaj — tako samo . . .

Slavko Slavič.

Listje in cvetje.

Koristna zabava.

(VI. Akustika.)

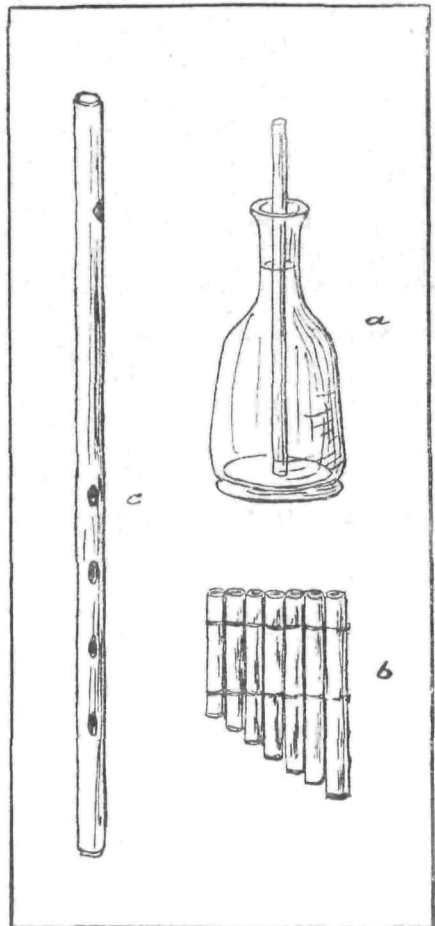
Do zdaj smo opazovali dvojne vrste piščalke: ustniške, pri katerih se provzroča zvok s tem, da se skozi ožino pri zamašku vpihava zgoščena sapa proti odprtini (luknji) ter tako pripravi zrak v cevi v primerno tresenje, in piščalke z jezičkom, pri katerih nastane glas po tresenju primerno pritrjene trščice (zmeti, „jezička“). Oglejmo si zdaj še tretjo vrsto piščalk.

Ako se n. pr. pri izvotljenem ključu tako piha ob robu v luknjo, da gre sapa deloma noter, deloma čez rob, začne zrak valovati in nastane glas, ki je tem višji, čim ožja in krajša je ključeva luknja. Na enak način se lahko piska na vsako (ne predolgo) cev, ki je na enem koncu odprta, na drugem pa zamašena. Ako se take cevi različne dolgoti razmeroma postavijo v vrsto in pritrjujejo, se dá raznoglasno piskati nanje, ako se pred ustmi hitro pomikajo semtertja, kakor n. pr. pri pastirski svireli. (Št. 7, b.)

Mikaven je tudi ta-le poizkus. Ako pihaš na enak način v negloboko steklenico z dolgim in ozkim vratom, privabiš tudi močan in sonoren glas, in ako prilivaš v tako steklenico čim dalje več vode, bo glas čimdalje višji. Če ti je na razpolago več steklenic, si lahko z dolivanjem poljubno ubereš glasove in s spretnimi tovariši lahko svirate kar harmonično.

Ta poizkus utegneš tudi tako izpremeniti, da naliješ v posodo vode, potem pa utakneš vanjo precej široko cev. Ako vtakneš cev globoko v vodo in pihaš na prej označeni način vanjo ob zgornjem robu, bo glas visok, ako jo pa vzdiguješ, bo glas čimdalje nižji, ker se cev čimdalje bolj izpraznuje in torej prazni prostor v njej daljša. (Slika a.)

Iz takih in sličnih poizkusov se dá razlagati igranje na flavto. Preprosto flavto si napraviš, ako vzameš precej veliko cev ter jo blizu konca na eni strani preluknjaš. Na tem koncu mora biti cev zamašena, na drugem sme biti pa tudi odprta. Ako od strani spretno pihaš v luknjo, izvabiš jako prijetne glasove. Za razliko glasov se proti nasprotnemu koncu lahko napravi nekaj lukenj, ki se s prsti prebirajo. (Slika c.)

Št. 7.

Spominčice.

IV.

Daj Gospod, da srce tvoje
Cvetki nežni bo enako,
Ki zapre peresca drobna
Ostri slani noč si vsako.

Ko pa zjutraj solnce sine,
Vstaja, v solnce se ozira
In peresca cvetna zopet
Zlatim žarom razprostira.

Pravtakó se naj zapira
Grehu srce tvoje redno,
Žarkom pa resnice zlatim
Bodi naj odprto vedno.

— i —

V.

(Ob koncu šolske dóbe.)

Lep košček dela leži za Vami,
Težko je že bilo breme na rami:
Bodite Bogu iz srca hvaležni,
Da daste slovo — nalogi nadležni!

Pa vedite: Vaše izpričevalo
Vam bode le novo pot odkazalo,
Za novo, še napornejše delo:
O, še Vam bo kapljal znoj raz čelo!

Še vedno Vam pel bo šolski zvonec,
Dokler ne pride življenja konec.
O da bi se pač v življenja šoli
Vaš vestni trud ne ponesrečil nikoli!

Internus.

Preizkušnja iz raznih predmetov.

IV. Iz živalstva: Katera mačka z repom
lovi miši?
(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Odgovor na šaljivo vprašanje v št. 3.

Nobeden — eden.

Prav so odgovorili: Fon Emica, učenka pri šolskih sestrah, in Fon Ivó, učenec v Celju; Josin Mara, učenka na c. kr. vadnici v Ljubljani; Jezovšek Milica in Brinovc Julika, učenki V. razreda na Vranskem; Štelcar Josip, sluga kn.-škof. pisarne in Poš Vekoslav v Mariboru; S. Neuwirt in S. Ligvorija in Repnjah; Novak Verona, Zobovič Kristina in Stih Pavlina, učenke III. razreda v Svetinjah pri Ormožu; Fajdiga A., učenec IV. razreda II. oddelka v Kamniku; Brenčič Marica, učenka v Celju:

Juris Lojzka in Schweiger Marica, učit. kand. I. let. pri čč. šolskih sestrah v Mariboru; Trtnik Stanka, učenka II. razreda, Trtnik Alma, in Olga, učenki IV. razreda — Jurca Ivanka, Dolenc Ivanka, Javoršek Dora, Verbic Alojzija, Rihteršič Franja, Vrhunc Franja, Kenc Zinka, Luschützky Julija, Peterlin Marija, Udovč Marija, Zupančič Franja, Kaplja Roza, Siegmund Pavla, Gröbner Tilči, Spreizer Mara, Urh Pepica, Deleja Cirila, Ferenčak Bogdana, Vrtačnik Fani, Svetličič Marija, Kogoj Angela, Smolnikar Hedi, Košmelj Minka, Lesar Neža, Zajc Zofija, Zupanc Polona, učenke VIII. razreda v Lichtenhurničnem zavodu v Ljubljani; Hočevnar Marica, učenka pri čč. sestrah, Hočevnar Milan, drugošolec v Celju; Bombač Anton, Košir Jožef, Schmidmajer N., učenci, Slevac Ana, gospodinja, v Kamniku: Bombač Marija, učenka II. razreda v Mekinjah pri Kamniku; Grašek Slavka, učenka IV. razreda v Kamniku; Vizjak Štefka, Stepišnik Marija, Kodela Marija, Pešak Franjica, Špes Marija, učenke v Ljubečni; Robar Ivan na Petelinjeku; Robič Ivana, Buchta Elza, Jerman Jakobina, Parma Bice, Pavlin Milka, Puhek Albina, Spinka Grete, Vintar Julka, Urbančič Fani, Weiß Lojzka, Zorc Pavla, gojenke pri čč. šolskih sestrah de Notre Dame v Šmihelu pri Rudolfovem; Lesnika Frida, Markuš Antonija, Poš Ljudmila, Kermek Alojz, Semlič Ivan, Senekovič Feliks, učenci in učenke pri Sv. Ani na Kremberku, Irgl Ivana na Sladki gori; Vedlin Stanko, učenec IV. razreda v Kamniku; Klavžer Blaž v Mariboru.

Novi listi in knjige.

Spillmannove povesti. VI. zvezek: *Arumagan, sin indijskega kneza*. Dogodljaji spreobrnjenega indijskega princa. Prevel M. B. Založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. Tisk „Katoliškega tiskovnega društva“, prej R. Šeber v Postojni. 1905. — Cena 40 h, trdo vezano 60 h. — Vsebina te mične povesti je že označena v naslovu, ki nam tudi jamči v pristavku: „Prosto po misijonskih zapiskih“, da je zasnovana na podlagi resničnih dogodkov. V cerkveni zgodovini so pač najmikavnejši in hkrati tudi najzgodobudnejši opisi misijonskega delovanja sv. cerkve. Tu se nam na eni strani tako žarno sveti nesebična in junaška požrtvovalnost misijonarjev, po drugi strani pa ganljiva vztrajnost izpreobrnjenec, ki morajo večkrat prestajati najhujše muke, izgubiti premoženje in druge ugodnosti, ali pa še celo življenje v mučeniškem trpinčenju. To je gotovo, da čitanje takih knjig in spisov zelo poživlja ljubezen do sv. cerkve, ker nas uči ceniti njene blagre in našo srečo, da smo katoliški kristjani. Toplo priporočamo tudi ta zvezek.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.